

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 5 JUNI 2026

VOORSTEL

1. In te stemmen met principe besluit over het (mede) oprichten van een coöperatieve vereniging Verdygo.

PROBLEEMSTELLING

De opgave waar waterschappen voor staan om hun doelen voor schoon en gezond water te realiseren door middel van het zuiveren van afvalwater is groot. We hebben te maken met strengere normen vanuit Europa (Richtlijn Stedelijk Afvalwater), waardoor we meer stikstof en fosfaat moeten verwijderen. Ook moeten we aan de slag met het verregaand verwijderen van medicijnresten en andere schadelijke stoffen. Dit alles terwijl de arbeidsmarkt en het marktvolume van ingenieursbureaus en de aannemerij onder druk staan. Waterschappen, drinkwaterbedrijven en tal van andere (water)sectoren vissen in dezelfde vijver. Zowel qua mensen als ingenieursbureaus als bouwers.

Een koplopersgroep van 9 waterschappen heeft ingezien dat standaardisatie een belangrijke bijdrage kan leveren aan de oplossing. Daarbij hebben zij de Verdygo standaard -zoals deze 10 jaar geleden door Waterschap Limburg is ontwikkeld- als basis genomen en daarop verder gebouwd. Inmiddels zijn bijna alle onderdelen van een gangbare waterzuivering als Verdygo module beschikbaar.

Ons waterschap heeft zich in 2025 middels de Samenwerkingsovereenkomst Community Waterschappen Verdygo, gecommitteerd om de Verdygo bouwwijze waar mogelijk binnen de Waterketen van ons waterschap in te zetten. In tal van projecten gebeurt dat inmiddels en de komende tijd ziet u Verdygo dan ook steeds meer terug in kredietaanvragen.

Op dit moment nemen de volgende waterschappen deel: Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Delfland, Waterschap Limburg, Waterschap Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap Overijsselse Delta en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waterschap Aa en Maas. Samen beheren zij ongeveer de helft van de waterschapswerken in Nederland.

De juridische basis voor de samenwerking is thans een samenwerkingsovereenkomst. Dat levert knelpunten op en zet een rem op de mogelijkheid meer waarde uit de samenwerking te halen. Knelpunten zijn het gemis van onderlinge verbinding als community, slagkracht in besluitvorming en overzicht in de financiële basis van de community. Dat kunnen we oplossen door de huidige samenwerkingsovereenkomst te vervangen door een entiteit die in naam van de waterschappen zelfstandig kan besluiten en handelen. Waarbij de overige kernelementen van de huidige samenwerking behouden blijven, omdat deze goed blijken te werken.

BEOOGD EFFECT

Met de oprichting van een juridische entiteit in de vorm van een coöperatieve vereniging beogen we de lopende samenwerking te bestendigen, juridisch te verstevigen, te professionaliseren en waar mogelijk te verbreden en te verdiepen om zo de meerwaarde ervan voor de deelnemende waterschappen te vergroten.

ARGUMENTEN

1.1 De coöperatieve vereniging blijkt de best passende rechtsvorm voor de entiteit

Het is belangrijk dat de rechtsvorm die we kiezen de gesignaleerde knelpunten wegneemt, de succesfactoren van de samenwerking bestendigt, de gewenste professionaliseringslag faciliteert en de ambities voor verbreding naar meer waterschappen en verdieping met meer taken mogelijk maakt zoals het beheer van ontwerpen en standaarden. Even zo belangrijk is dat de rechtsvorm die we kiezen past bij het uitvoeringsgerichte karakter van de samenwerking. Dit alles overwegende is geconcludeerd dat de rechtsvorm van een coöperatieve vereniging met uitgesloten aansprakelijkheid (UA) de best passende vorm is. Deze rechtsvorm borgt dat de waterschappen zeggenschap houden en biedt de meeste ruimte om in de verdere uitwerking te komen tot een goede balans tussen de rol van de besturen en de directies. Verder is deze rechtsvorm toekomstbestendig; toetreding van meer waterschappen is laagdrempelig te regelen. Een toelichting op het doorlopen keuzeprocess en de onderbouwing voor de coöperatieve vereniging als voorkeursvariant is opgenomen in de bijlage bij onderhavig voorstel.

1.2 Taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de waterschappen en de coöperatieve vereniging enerzijds en binnen de coöperatieve vereniging anderzijds

Bij het opstellen van de statuten wordt rekening gehouden met de wettelijke taak- en verantwoordelijkheidsverdeling bij waterschappen. Als basisregel geldt dat zwaarwegende beslissingen die betrekking hebben op de strategie en de leidende principes van de onderlinge samenwerking en de strategische koers, de opdracht, de taken en de governance van de coöperatie voorbehouden blijven aan de waterschapsbesturen. Daar houden zij zelf de bestuurlijke zeggenschap over. Daarbij is het uitgangspunt, gezien het uitvoeringsgerichte karakter van de activiteiten van de Verdygo-samenwerking, dat de DB's van de waterschappen deze besluiten nemen. Dit laat onverlet dat een DB -in lijn met het vastgestelde beleidskader voor verbonden partijen- kan besluiten het AB op enigerlei wijze te betrekken bij de voorbereiding van dat besluit. De coöperatieve vereniging neemt de besluiten over de taakuitvoering en bedrijfsvoering van de coöperatie die passen binnen de statutaire kaders en afspraken uit de ledenovereenkomst. Daarbij geldt een taakverdeling tussen de ledenvergadering, waarin leden van de dagelijkse besturen zitting hebben, en het dagelijks bestuur van de vereniging (de zogenaamde directie), gevormd door leden van het management van de waterschappen. Bij het opstellen van de statuten wordt gezocht naar een pragmatische invulling van het bestuur van de vereniging zonder de slagvaardigheid te beperken.

1.3 Door de samenwerking voort te zetten in een entiteit lossen we de huidige knelpunten op en kunnen we meer waarde uit de samenwerking halen

De huidige samenwerking verloopt goed, zowel op inhoud als in de onderlinge relatie en op het proces, maar we lopen tegen knelpunten aan die ons belemmeren in de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de samenwerking. Dat begint meer te knellen naarmate meer waterschappen deelnemen. Belangrijke knelpunten zijn:

- Hoewel we op dit moment wel kunnen deelnemen aan het economisch verkeer roept dit vanuit de markt regelmatig vragen op, waardoor dit in de praktijk minder goed werkt;

- We missen als community een solide financiële basis. Bij een groter wordende community kan de balans tussen bijdragen van elk waterschap beter beheerst worden bij een stevigere entiteit.
- We missen als community slagkracht in de besluitvorming. De kracht van de community, het samen doen, is in toenemende mate tegelijkertijd een sterkte én een beperking naarmate het aantal deelnemers groeit;
- We missen als community de onderlinge verbondenheid. We doen in het kader van de samenwerking dezelfde dingen op negen verschillende plekken en dat is niet doelmatig en ook niet effectief. Bovendien werkt dat remmend voor de professionaliseringsslag die we willen maken.

Verder komen er nieuwe uitdagingen op ons af die we op dit moment moeilijk het hoofd kunnen bieden. Te denken valt aan nieuwe regelgeving (herziene richtlijn stedelijk afvalwater), druk vanuit de markt om te komen tot meer standaardisatie en behoefte aan verdere professionalisering, bijvoorbeeld ten aanzien het digitaliseren en ontsluiten van het modulehandboek, het ontwikkelen van nieuwe modules, en het standaardiseren van asset-informatie in BIM (bouw-informatiemanagement).

We laten op dit moment kansen liggen om meer waarde uit de samenwerking te halen. Dat kan wel door een steviger juridisch fundament onder de samenwerking te leggen in de vorm van een entiteit.

1.4 De succesfactoren van de huidige samenwerking houden we vast

We weten elkaar in de samenwerking goed te vinden. Het leidende principe is: samen doen! Er wordt in de community gewerkt op basis van consensus met intensieve betrokkenheid van de waterschappen via een stuurgroep (van directeuren/managers Zuiveringsbeheer), een kernteam (van managers en/of senior-adviseurs) en een team met inhoudelijke deskundigen (Verdygo integratie team VIT). Elk waterschap levert menskracht om niet, waarbij gestreefd wordt naar evenredige inzet. De jaarlijkse bijdrage is voor alle waterschappen gelijk, het stemgewicht ook. Dit zijn belangrijke succesfactoren voor de samenwerking, die we voortzetten in de coöperatieve vereniging.

1.5 Bevoegdheid algemeen bestuur

De nieuw op te richten vereniging ziet Aa en Maas als een zgn. verbonden partij. Dat betekent dat besluitvorming rondom de oprichting voorbehouden is aan het algemeen bestuur.

Het AB is via onderhavig voorstel aan zet als het gaat om het nemen van een principe besluit tot het mee oprichten en lid worden van de coöperatie. Nadat de AB's dit principe besluit hebben genomen gaan de DB's aan de slag met het inrichten van de coöperatie. Het vaststellen van de statuten zal vervolgens eveneens aan het AB worden voorgelegd samen met het voorstel om (definitief) te besluiten tot oprichting en deelname.

Om slagvaardig met de gezamenlijke waterschappen uitvoering te kunnen geven aan de taken van de vereniging wordt het algemeen bestuur na de oprichting tevens gevraagd het dagelijks bestuur mandaat, volmacht en machtiging te geven om het waterschap te vertegenwoordigen in de ledenvergadering van de coöperatie en in dat kader uitvoeringsbesluiten te nemen en uitvoeringshandelingen te verrichten. Dit laatste is een logisch gevolg van het feit dat deze samenwerking gericht is op een uitvoeringstaak.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1.1 Weer een verbonden partij erbij

De coöperatieve vereniging kwalificeert als een verbonden partij, wat tijd en aandacht vraagt en geld kost. Echter; de meerwaarde van samenwerking in de vorm van een entiteit is groot, zoals hiervoor aangegeven; dat rechtvaardigt dat er een verbonden partij bij komt. Daarbij is het goed om te beseffen dat de bestuurlijke aandacht die de coöperatieve vereniging vraagt beperkt is gezien de uitvoeringsgerichte opdracht die de coöperatieve vereniging krijgt en de eenvoudige governance die we kiezen. Voor onze organisatie verschilt dit niet wezenlijk met de situatie van nu, waarin samengewerkt wordt in het verband van de community met ook een stuurgroep, kernteam en integratieteam. Wel komt er wat extra werk bij in het kader van het adviseren van het DB-lid dat gaat participeren in de ledenvergadering.

1.2 Welke zeggenschap geven we als waterschap bij acceptatie van het voorstel uit handen?

We gaan samen met de deelnemende collega-waterschappen de zeggenschap delen over het ontwikkelen, vaststellen, beheren (als eigenaar) en gebruiken van standaarden voor het modulair bouwen bij waterschapswerken. De bijdrage aan de samenwerking in menskracht en geld is een investering waar voor ons waterschap veel waarde terugkomt. Dat weegt meer dan op tegen het gaan delen van zeggenschap in deze samenwerking met collega-waterschappen. Belangrijk hierbij is dat we als waterschap zelf het initiatief houden en zelf autonoom blijven besluiten over (investeringen in) bouw, onderhoud en beheer van de eigen installaties. Hierin verandert niets.

1.3 Welke risico's zijn verbonden aan deelname in de coöperatie en zijn die te beheersen?

De risico's die verbonden zijn aan deelname in de coöperatie bestaan nu ook al door deel te nemen in de community. Deze risico's zijn voor de waterschappen beperkt gelet op de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die de coöperatieve vereniging met uitgesloten aansprakelijk (UA) krijgt.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Jaarlijks draagt elk waterschap bij aan de coöperatie om de organisatiekosten te dekken en ruimte te hebben voor verdere doorontwikkeling van de samenwerking, professionalisering van de taakuitvoering en innovatie. In 2026 is de bijdrage gelijk aan de bijdrage die in 2025 verschuldigd was aan de community, te weten € 25.000. Dit bedrag past binnen de totale exploitatiebegroting. Voor de bijdrage in de jaren 2027 en verder wordt een voorstel uitgewerkt dat na de oprichting, in de ledenvergadering van de coöperatie behandeld wordt en daar bij unanimititeit moet worden aangenomen. Met dit laatste worden voorkomen dat een waterschap tegen zijn wil met een hogere bijdrage wordt geconfronteerd.

Vpb-plicht (vennootschapsbelasting) zal voor de coöperatie in de praktijk niet spelen aangezien zij fiscaal vooralsnog niet als vpb-onderneming kwalificeert.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Het oprichten van een coöperatieve vereniging voor Verdygo dient als vervanging van de huidige samenwerkingsovereenkomst Verdygo en heeft daarmee in zichzelf geen aanvullende of nieuwe bijdrage aan de duurzaamheid van het waterschap. Het Verdygo-zuiveringsconcept draagt bij aan een duurzaam waterschap door energie-efficiëntie, circulariteit, flexibel en toekomstbestendig bouwen en een lagere milieu-impact over de gehele levenscyclus van een gemaal of zuivering.

UITVOERING/VERVOLG

Alle besturen van de deelnemende waterschappen doorlopen momenteel de procedure om een (principe) besluit te nemen tot toetreding aan de coöperatieve vereniging. In de tussentijd wordt gewerkt aan het opstellen van concept statuten voor de coöperatieve vereniging. De concept statuten worden op een later moment ter besluitvorming voorgelegd aan de besturen van de deelnemende en zodoende tot de oprichtende partijen behorende waterschappen.

Na instemming door het algemeen bestuur met het besluit tot oprichting van de coöperatieve vereniging en met de concept statuten wordt deze besluiten ter kennisneming gezonden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, gelet op het bepaalde in artikel 19, van het Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels omtrent Waterschap Aa en Maas (Reglement voor het Waterschap Aa en Maas 2008).

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Gelet op de gezamenlijkheid van de samenwerking heeft het de voorkeur om met name de externe communicatie zoveel mogelijk af te stemmen en vanuit de samenwerking te doen. De communicatie wordt verzorgd door de communicatie werkgroep Verdygo.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Nadere toelichting op voorstel oprichten coöperatieve vereniging (dd. 12 maart 2026)

VERSIEDATUM

Voorstel PHO: 23-03-2026

Voorstel DB: 14-04-2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 757797

Djuma documentnummer: 779351

ONDERWERP:

In stemmen met principe besluit over het (mede) oprichten van een coöperatieve vereniging Verdygo.

INVESTERINGSBESLUIT:

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 14-04-2026
gelet op het bepaalde in de Waterschapswet, de Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels omtrent Waterschap Aa en Maas en de beleidsnota verbonden partijen;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid waar het voorstel in besproken wordt van 13-05-2026
overwegende

BESLUIT:

In stemmen met principe besluit over het (mee) oprichten van een coöperatieve vereniging Verdygo.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van [Vul hier de datum in van de AB-vergadering waarop het besluit genomen wordt.],

De secretaris,

De dijkgraaf,

Peter Verlaan

Mario Jacobs